

nou opus. Predispoziția sa pentru subtilitățile semantice ale limbajului, pentru insolitul combinațiilor timbrale și ideatice s-a manifestat și în piesa *The Hunter, the Hummingbird and the Hippopotamus* (Vânătorul, Pasărea colibri și Hipopotamul) pentru fagot și cvintet de coarde (p.a.a.) - o asociere extravagantă de „personaje”, demnă de figurile alegorice din *Anotimpurile* pictorului renescentist Arcimboldo! Ideea de vânător/vânătoare din titlu s-a dovedit a fi mai degrabă un pretext. De ce pretext? Deoarece, ascultând această muzică scrisă inițial pentru *piccolă, tubă și pian*, se observă cum, atât de riguroasă tratare contrapunctică, împreună cu scurtele inserturi cantabile ale fagotului și sunetele sfichiuite, ca niște piuituri ale viorii (aluzie la delicata Colibri?), sunt absorbite în *ostinato*-ul ambiguu al corzilor, oscilând între ritmul cadențat de marș și, poate, cel de tango! „Vânătorul” lui Sebastian Androne nu mai este, așadar, un simplu gonac, ca cel din partitura lui Widmann, ci un „vânător” de metafore senzitive menite să unifice contrariile: pașii sacadați ai vânătorului, cântecul săltăreț și gracil al păsării - călăuză spirituală a vânătorului, aidoma „păsării pădurii” din opera *Siegfried*? -, și cursul impasibil al apei în care se odihnește și respiră hipopotamul - „calul de râu”, conform etimologiei grecești, îndrăgită de autor.

Despre nivelul elevat al instrumentiștilor am avut ocazia să vorbesc în mai multe rânduri. Cu fiecare apariție pe podium, comuniunea lor cu miezul ideatic, estetic, stilistic al opusurilor interpretate, precum și coeziunea dintre ei devin tot mai distincte. Iar atunci când aceste „daruri” sunt puse în acord de intuiția, știința muzicală și privirea integratoare a lui Dan Dediu, concertul are toate șansele unei reale izbânzi cultural-artistice.

Despina PETECCEL THEODORU

Studii în negru: concert de muzică electronică și nu numai

Sintagma „studii în negru” nu îmi aparține, ci a fost folosită de compozitorul Călin Ioachimescu pentru a descrie lumea magico-coșmărească a muzicilor electronice create de Irinel Anghel. Sper să nu se supere pe mine pentru că i-am „furat-o”, dar descrie extrem de bine ceea ce s-a întâmplat în seara zilei de 7 noiembrie în cadrul Festivalului MERIDIAN. Și am menționat-o pe Irinel Anghel nu numai pentru că a fost prezentă în concert cu o lucrare, dar și pentru că și-a asumat regia unui eveniment ce altfel amenința să cadă în banal: a asculta muzică pe întuneric, într-o sală dedicată eminentelor Spectacularului (Studioul de Operă și Multimedia al UNMB), împreună cu un public care cel puțin în România, știm cu toții, este aproape incapabil să păstreze liniștea și atmosfera de reculegere necesare auditei profunde a unor lucrări muzicale, totul putea foarte repede să degenereze într-un act superficial sau blazat. Iată că nu a fost așa, iar eu cred că unul

din motivele pentru care mi-a plăcut atât de mult acest concert a stat în iscusința lui Irinel Anghel de a crea un context atipic și, cum îi stă în fire, bizaro-jucăuș. La intrare primeai în dar diferite obiecte - eu am primit o floare de hârtie. Până să se adune publicul în sală, pe fundal s-a derulat în loop o voce monotonă de crainic (Irinel) care enumera, pe un ton mecanic, diverse instrucțiuni: „dacă ați primit o floare, nu o pierdeți...dacă ați venit însoțit, despărțiți-vă....cât timp așteptați începerea concertului, încercați să nu vă uitați în telefon...”, ulterior enumerând lucrările din program pe același ton monoton, cu excepția informațiilor despre propria lucrare, *Phantom Power*, care au fost rostite în șoaptă, la limita audibilului. Totul pe un ambient sonor nepământean, marca Irinel. Astfel, o manifestare non-spectaculară prin excelență (audiția) a fost transformată într-un alt tip de spectacol, unul ascuns în intimitatea și vraja întunericului.

Cel mai important lucru este, însă, că cele patru lucrări prezentate în cadrul concertului au fost la înălțime. Superba lucrare a compozitorului **Dimitri Voudouris**, sud-african de origine greacă, *NPFAI 1*, este parte a unui mic ciclu care caută „New Possibilities For African Instrument(s)” - „noi posibilități pentru instrumente africane”. În cazul piesei prezentate în festivalul MERIDIAN, este vorba despre *kundi* și *m'bira*, procesate de compozitor în texturi extrem de rafinate, în care sursa sonoră nu mai putea fi recunoscută, fiind transfigurată în greieri lunatici, păsări metalice și insecte

mecanice; o lume sonoră care amestecă răceala tehnologică cu devenirea organică. Pe website-ul compozitorului acesta se prezintă astfel: „compozitor de muzică nouă și farmacist practicant care aplică principii analitice de biomecanică și teoria mișcării în strategiile sale componistice”.

Phantom Power, termen împrumutat de la modul de a alimenta un microfon condenser cu energie electrică, este, după spusele compozitoarei **Irinel Anghel**, o „muzică fantomatică” a „aparițiilor și aparențelor”, o lume populată de năluci sonore, la limita audibilului, fine, neclare, care se topesc una într-alta formând niște structuri „de tip iceberg”. Trebuie remarcat, din nou, simțul excelent al timpului cu care Irinel Anghel își construiește himerele muzicale, precum și ineditul combinatoricii timbrale - mă văd nevoită să îl citez pentru a doua oară pe Călin Ioachimescu care a numit-o „o maestră a muzicii electronice românești”. Muzica a fost însoțită de scurtmetrajul *Postnegru* al artistului video Alexandru Claudiu Maxim, care explorează, în alt mediu, același lucru: limita vizibilului, năluci vizuale care se conturează extrem de subtil la granița dintre lumină și întuneric, într-un context video în care opacitatea este redusă la extrem. Un film pe care abia îl vezi și o muzică pe care de abia o auzi - cu toate acestea, dimensiunea performativă pe care Irinel Anghel nu se poate abține să o dea lucrărilor sale a fost una a *deranjului*: telefoane care zbârnăie, lanterne care se aprind, un Focșitor-de-Pungi care părea desprins dintr-un roman de Boris Vian (o creatură mult hulită de publicul din sala de concerte care, iată, a căpătat de această dată un rol

principal) și un cap de femeie încoronat de o structură de luminițe (performerul Alexandra Dascălu) care se ivea din când în când din fosă.

Lumea sonoră a lui **Sever Tipei** – 8 ½ – a fost una a gestualității discontinue, a sunetului sintetizat, al jocului cu spectre și al distorsiunilor metalice, o lume condusă cu mâna sigură a unui compozitor care lucrează de foarte mult timp în domeniul muzicii electronice.

Concertul s-a încheiat cu impresionantul film-cu-muzică al compozitorului **Corneliu Dan Georgescu**, *Shifting Colours*, o lucrare ambientală care se bazează, după spusele autorului, pe două idei: "Pe de o parte, contemplarea înaltului cer înstelat de vară, a unor fenomene cerești a căror amploare ne depășește imaginația, a microcosmosului. Pe de alta, un procedeu pur tehnic: o decompoziție –

„desprinderea” culorii de formă [...] și o re-compoziție - varierea, combinarea lor liberă”. Măiestria componistică a lui Corneliu Dan Georgescu i-o cunoșteam de mult, dar pe cea a lucrului cu domeniul vizual, mai puțin. Mărturisesc că am întotdeauna o strângere de inimă când iau contact cu lucrări "multimedia" create de compozitori, dar în acest caz filmul a fost la fel de puternic ca și muzica: o structură lentă, de tip coral, un fel de "muzică a sferelor" ce tatonează timpul eternității, peste care se construiau și intercalau două straturi vizuale – unul "terestru", o auroră boreală care transformă o pădure, și unul "cosmic".

Aștept cu nerăbdare nu numai noi plăsmuiți sonore (și vizuale) ale celor patru compozitori cuprinși în programul serii de 7 noiembrie, dar și mai multe astfel de audiții-spectaculare.

Diana ROTARU

Sorin Lerescu, „Modele de construcție sonoră – paliere de semnificație”

Joi, 8 noiembrie 2018, de la ora 14, Sala Studio a Universității Spiru Haret din București a găzduit conferința cu titlul „**Modele de construcție sonoră – paliere de semnificație**”, susținută de compozitorul **Sorin Lerescu**. Conferențiarul a pornit de la afirmația că, în compoziție, există diferite modalități de construcție sonoră, fie pornind de la modele consacrate în alte epoci ale istoriei muzicii, fie încercând a se găsi drumuri și traiectorii noi, în privința relaționării ideilor estetice în corpusuri sonore originale. Este, a afirmat Sorin Lerescu, un drum dificil, din care provocările nu lipsesc. Modelele de construcție sonoră care s-au impus în istoria muzicii devin, a mai susținut compozitorul, puncte de reper pentru noi alcătuiți formale, prin intermediul unor unități semantice diverse, aflate, bineînțeles, în slujba unor opusuri în care ar trebui să primeze valoarea de semnificație și de expresie artistică.

În continuare, Sorin Lerescu a punctat succint asupra complexității ofertei muzicale actuale, de la discursuri sonore voit neconvenționale, uneori cu intenții vădite de a șoca, până la reconsiderări și reinterpretări cu accente epigonice și, nu în ultimul rând, la producții deseori facile, care fac concesii comercialului. Așadar, o largă paletă de propuneri și abordări stilistice, într-o epocă în care cu greu se mai pot identifica noi structuri sonore iar imperativul noilor producții compoziționale se axează în sfera reinterpretărilor, recompunerilor și reinventărilor. În fond, ceea ce se întâmplă în prezent, prin căutări, deseori extreme, reiterează, după cum a menționat Sorin Lerescu, o antinomie dintre avangardă și tradiționalism care nu este de dată recentă, ci exprimă acea „tensiune oscilantă” care este proprie perioadelor de apariție și de asimilare a inovațiilor.

Punctul central de interes l-a constituit, însă, privirea retrospectivă pe care Sorin Lerescu a oferit-o celor prezenți, cu raportare la modele de construcție sonoră din propria sa creație. În acest context, domnia-sa a prezentat trei lucrări (*Eikona*, pentru 7 instrumentiști, op. 34, 1993; *Modalis IV*, pentru flaut și ansamblu de flaute, op. 80, 2017; *Simfonia V*, „a viselor”, op. 71, 2012), dintr-o listă mai amplă de lucrări pe care autorul le consideră definitorii pentru creația sa.

Prezentând *Eikona*, compozitorul a subliniat maniera în care și-a propus un model de generare al traiectoriei sonore generale, care este marcată de antinomia dintre un anume tip de melodie continuă, transformată gradual, și discontinuitatea unor figuri sonore pregnante, cu rol dramatic, vizualizant. Prezentarea

teoretică a opusului a fost urmată de un fragment video, o înregistrare care datează din concertul susținut de Ansamblul „Traiect”, condus de Sorin Lerescu, în cadrul Festivalului Internațional „George Enescu”, ediția din anul 2003.

A urmat prezentarea piesei *Modalis IV*, în care autorul a continuat să exploreze o zonă de expresie prin intermedierea căreia limbajul modal se încadrează într-un tip de construcție muzicală marcat de ideea motorică, în contrast cu suprafețele sonore aparent statice. Lucrarea, dedicată flautistului Ion Bogdan Ștefănescu și ansamblului de flaute coordonat de el, „Flaut Power”, este concepută într-un limbaj modal, cu sintaxe diferite (monodie, omofonie, polifonie, eterofonie, texturi) și cu o articulare structurală care alternează și combină diverse momente improvizatorice, formule repetitive, moduri de atac și efecte timbrale. Rezultă un discurs sonor complex și variat, care evidențiază în final ideea unui excurs unificator, ca o raportare perpetuă dintre *unu* și *multiplu*, concept care a fost teoretizat și experimentat anterior, în muzica românească, de Ștefan Niculescu. Audiția, însoțită de urmărirea partiturii, proiectată pe ecranul sălii de conferință, a determinat o mai bună înțelegere a acestui opus, care a fost răsplătit cu Premiul UCMR pentru creație simfonică pe anul 2017.

Sorin Lerescu și-a încheiat expunerea sa prin prezentarea *Simfoniei V*, „a viselor”, care datează din anul 2012, un opus prin care autorul și-a continuat experimentările sale estetice în zona restructurărilor de limbaj, în funcție de modelele de construcție sonoră pe care le-a avut în vedere în lucrările sale anterioare, camerale și simfonice. Astfel, el continuă să evidențieze raportările sonore dintre continuitate, fragmentare și disoluție a materialului melodic și structurilor polifone sau

